

ת"פ (תל אביב) 17233-08-18 - מדינת ישראל ע"י נ' אלון אריק

ת"פ (תל-אביב-יפו) 17233-08-18 - מדינת ישראל ע"י נ' אלון אריק מחוזי עבודה תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 17233-08-18

מדינת ישראל ע"י

נגד

אלון אריק

ע"י ב"כ עו"ד טליה גרידיש ועו"ד חגי צברי

בית דין אזורי לעבודה בתל-אביב-יפו - יפו

[04.08.2024]

כב' השופטת חופית גרשון-יזרעאלי

ב"כ עו"ד

פסק דין

לפי בקשת הנאשם להורות למאשימה לחזור בה מכתב האישום ולחלופין לביטול הרשעתו בדין.

תמצית העובדות וההליך המשפטי

1. הנאשם הוא בעלים ומנהל בית מאפה בשם "שיבולת השרון" במזכרת בתיה (להלן: "העסק"). ביום 25.2.2018 נערכה בעסק ביקורת של מפקחי רשות האוכלוסין וההגירה (להלן: "הביקורת") במהלכה נמצאו שני עובדים זרים עובדים במטבח העסק; העובד הראשון TUKLU MAHARATAB והעובד השני FSHAI TAKILAY (להלן: "העובדים").
2. בעקבות זאת הוגש נגד הנאשם כתב אישום בגין העסקה שלא כדין וללא היתר וללא ביטוח רפואי, בניגוד לסעיפים 2(א)(1) ו-2(א)(2) ו-2(ב)(3) לחוק עובדים זרים התשנ"א-1991 (להלן: "חוק עובדים זרים").
3. בהתאם לכתב האישום העסיק הנאשם את העובד הראשון ללא היתר מיום 21.4.17 ועד ליום 25.2.18 ואת העובד 2 העסיק ללא היתר מיום 15.5.17 ועד ליום 25.2.18.
- עוד נטען כי הנאשם העסיק את העובדים ללא שהסדיר עבורם ביטוח רפואי, לעובד הראשון מיום 10.1.17 ועד ליום 25.2.18 ולעובד השני מיום 1.3.16 ועד ליום 14.12.16, ולתקופה שמיום 1.1.18 ועד ליום 25.2.18.
4. הראיות בתיק נשמעו לפני כב' השופטת שגית דרוקר ז"ל, ולאחר מכן ניתנה הכרעת הדין מפיה והנאשם הורשע באישומים שיוחסו לו, כך:

"משהוכחו יסודות העבירה והיסוד הנפשי הכרוך בביצוע העבירות לפי סעיפים 2(א) (1), 2(א) (2) ו-2(ב) (3) לחוק המחייבים הוכחת מודעות לביצוע העבירה, מצאתי כי יש להרשיע את הנאשם בביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום וכמפורט להלן.

סיכומי של דבר: הנאשם העסיק את העובדים הזרים עובד 1 בתקופה שבין 21.4.17 ועד 25.2.18 ועובד 2 בתקופה שבין 15.5.17 ועד 25.2.18 מבלי שהממונה או עובד משרד הפנים מטעמו התירו את העסקתם אצלו לאורך התקופה הרלבנטית; מבלי שהעובדים יהיו רשאים לעבוד בישראל בהיתר מכוח חוק הכניסה לישראל ומבלי להסדיר עבורם ביטוח רפואי לעובד 1 לתקופה שמיום 10.1.17 ועד 25.2.18 ולעובד 2 מיום 1.3.16 ועד 14.12.16 ומיום 1.1.18 ועד 25.2.18".

5. עם זאת, בסעיף 36 להכרעת הדין נקבע ביחס ליסוד הנפשי של הנאשם כי:

"אשר על כן, לא עלה בידי הנאשם להוכיח כי העובדים הציגו בפניו אשרות נוספות ומעודכנות יותר, אף אם היו מזויפות, כטענת הנאשם. ודוק - לו היה מציג הנאשם אישורים נוספים שכביכול הציגו לו העובדים, אשר היו תקפים למועד הביקורת, הרי שאף אם היה מתברר כי מדובר באישורים מזויפים - ייתכן שהיה מקום לתהות האם אכן התקיים בעניינו היסוד הנפשי הנדרש בדבר מודעות לביצוע העבירה. עם זאת, כאמור, מקום בו עלה מתעודת עובד הציבור כי העובדים לא אחזו באשרה בתוקף נכון למועד הביקורת, מקום בו לא הוצגו אישורים הנחזים להיות תקפים מיום הביקורת - בין אם היו מזויפים ובין אם היו אמיתיים - ומשלא הוצג כל אישור אחר שכביכול היה בידי הנאשם ביחס לאותם עובדים - אין בידי לקבל את טענת הנאשם כי לא היה מודע לכך שמדובר בעובדים שאינם אוחזים באשרה בתוקף".

6. לאחר שניתנה הכרעת הדין נקבע דיון לשמיעת טיעוני הצדדים לעונש והנאשם הגיש לראשונה אשרות נוספות שאיתר, לטענתו, המעידות על תקופות נוספות לגביהן הוצגו לו אשרות עבודה של העובדים. בעקבות הצגת המסמכים לא נשמעו טיעוני הצדדים לעונש וניתנה ארכה לצדדים להגיש עמדתם. לאחר מכן הצדדים הגישו מספר בקשות, כאשר תחילה עמדה המאשימה על דעתה ולאחר מכן הודיעה כי היא מסכימה שהתקופות נשוא כתב האישום והכרעת הדין יתוקנו, כך שההרשעה בהעסקה ללא היתר תצומצם לתקופה קצרה, מיום 1.1.18 ועד ליום 25.2.18 בלבד. הנאשם ביקש כי המאשימה תחזור בה מכתב האישום ולחלופין תבטל הרשעתו.

7. ביני ביני, לאחר שלמרבה הצער נבצר מכב' השופטת דרוקר ז"ל לסיים את שמיעת התיק, הוא הועבר לטיפול. בהיעדר התנגדות מטעם הצדדים נמשך הדיון בתיק מן השלב אליו הגיע.

8. לאחר דיון שנערך בנוכחות הצדדים הגיש הנאשם בקשה מנומקת לביטול הרשעה, והמאשימה הגישה תגובה בה התנגדה לבקשה.

9. בהתאם להחלטתי מיום 28.11.23 הופנה הנאשם לחוות דעת שירות המבחן. תסקיר שירות המבחן הוגש ביום 21.5.24, ובסיכומי נכתב כך:

"לסיכום, התרשמנו מאדם שגדל במשפחה בעלת ערכים תקינים, אשר מנהל אורח חיים יצרני ומתפקד בכל מישורי החיים. ניכר כי לוקח אחריות על העבירות הנידונות והפיק לקחים לעתיד.

לעניין ההרשעה, אריק הביע בפנינו חשש כי הרשעתו תפגע ישירות בעסק התקשורת בבעלותו, כשעסק זה הינו מיקור עיקרי בפרנסת המשפחה. מסר כי אחד הסעיפים ותנאים להגשת חברתו למכרזים של חברות משק גדולות, מתייחס להעדר הרשעות. עוד ציין בפנינו כי מאז שמנהל את המשפט, משנת 2018, לא ניגש למכרזים, בשל סעיף זה. לאור כל האמור לעיל, לאור היותו מנהל אורח חיים תקין בדרך כלל אנו ממליצים בפני כבודה שלא להרשיעו ולהטיל עליו צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 140 שעות כענישה חינוכית ומוחשית. התוכנית המוצעת היא, כי אריק יבצע את השל"צ במסגרת המוזיאון הלוחם היהודי במלחמת העולם השנייה, בתפקיד סיוע לצוות המקום. הפיקוח יעשה על ידי שירותינו".

10. אחר הדברים האלה הצדדים התייצבו לדין נוסף לשמיעת טיעונים בנושא ביטול ההרשעה. טענותיהם העיקריות של הצדדים

11. הנאשם טוען כי יש לחייב את המאשימה לחזור בה מכתב האישום ולחלופין לבטל את הרשעתו מן הנימוקים העיקריים הבאים:

א. מדובר בהעסקה ללא כל יסוד נפשי לביצוע עבירה. לכל אורך ההליך טען הנאשם כי הקפיד לבדוק את אישורי העבודה של העובדים. קודם להכרעת הדין לא עלה בידו לאתר את כל אשרות העבודה שהוצגו לו אולם לאחר מכן הציג אשרות נוספות. התקופה לגביה לא הוצגו אשרות קצרה, בת פחות מחודשיים. המאשימה אינה נוהגת להגיש כתבי אישום בגין תקופת העסקה כה קצרות או בגין היעדר ביטוח רפואי בתקופות קצרות ולא היה מקום שתעמוד על כתב האישום שהוגש בהליך זה.

ב. בהכרעת הדין הבהיר בית הדין כי לו היה הנאשם מציג אשרות עבודה נוספות, אף אם היה מדובר באישורים מזויפים היה מקום לתהות האם התקיים היסוד הנפשי הדרוש לביצוע העבירה. הראיות החדשות שרירות וקיימות ונוגעות בשורש הכרעת הדין.

ג. הנאשם הוא אדם כבן 60, סב לנכדים, נטל אחריות מלאה על מעשיו ושיתף פעולה במסגרת ההליך. הנאשם חוות משברים משפחתיים קשים במהלך ניהול ההליך: אחיו נפטר, אמו הפכה לסייעודית ולאחר מכן נפטרה ואשתו לקתה בסרטן ובמחלות קשות נוספות ואף היא הפכה לסייעודית והוכרה כנכה בשיעור 100%. הנאשם צירף מסמכים רבים לתמיכה בטענותיו.

ד. מדובר בעבירה יחידה של הנאשם.

ה. מצבו של הנאשם קשה מנשוא שכן משלח ידו נפגע קשות בעקבות ההליך המשפטי, הוא נקלע לקשיים כלכליים ומצבו הכלכלי קשה.

ו. הנאשם עלול להיפגע קשות מהרשעה פלילית, שכן הוא עוסק היום בתחום התקשורת והחברה שלו אינה יכולה להתמודד במכרזים ציבוריים אם תירשם על שמו ההרשעה.

ז. תחושת הצדק זועקת בבקשה לבטל את הרשעת הנאשם.

12. אלה הן טענותיה העיקריות של המאשימה:

א. יש להותיר את הרשעת הנאשם על כנה ולצמצם רק את התקופה בגינה הורשע בהעסקה ללא היתר בהתאם לאישורים החדשים שהגיש.

ב. אין המדובר במקרה מיוחד וחרגי בו יש מקום לסטות מן הכלל הקובע כי מי שהובא לדין פלילי ונמצא אשם יורשע בעבירות שיוחסו לו. הסמכות הנתונה לבית הדין שלא להרשיע חריגה ומיועדת למקרים יוצאי דופן בלבד.

ג. הנאשם לא הצביע על הפגיעה העלולה להיגרם לו כתוצאה מן ההרשעה. הימנעות מהרשעה במקרה זה תפגע מהותית בשיקולי הענישה במקובלים בתיקים דומים.

ד. במרבית העבירות מסוג זה המבצעים הם אנשים נורמטיביים ואם ינתן לכך משקל רב תיפגע התכלית העומדת בבסיס העבירות.

ה. נסיבותיו האישיות של הנאשם ילקחו בחשבון במסגרת העונש והנסיבות הכלכליות לא הוכחו.

ו. המאשימה הייתה נכונה לתקן את תקופת ההעסקה של העובדים בהתאם לראיות החדשות שהציג הנאשם, ולצמצם אותה לחודשיים ימים לערך, אולם הנאשם דחה הצעה זו.
הכרעה

13. הנאשם הורשע בעבירה על הוראות סעיף 2(א) לחוק עובדים זרים שזו לשונו:
"2 (א) מעסיק שעשה אחד מאלה -

(1) העסיק עובד זר שאינו רשאי לעבוד בישראל מכח חוק הכניסה לישראל, והתקנות לפיו;
(2) העסיק עובד זר בניגוד להוראות סעיף 1ג, ובלבד שהמעשה אינו נכלל בין המעשים המפורטים בסעיף קטן (ב), דינו - כפל הקנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וקנס נוסף פי ארבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, לעובד, לכל יום שבו נמשכת העבירה, ואם נעברה העבירה לגבי עובד זר שהועסק במסגרת עסקו או משלח ידו של המעסיק, דינו מאסר שנה או קנס פי ארבעה מהקנס האמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וקנס נוסף פי ארבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, לעובד, לכל יום שבו נמשכת העבירה".
כן הורשע בעבירה של העסקת העובדים ללא שהסדיר עבורם ביטוח רפואי לתקופות קצובות.

14. כלל הוא כי יש להרשיע בדין את מי שהובא לדין ונמצא אשם.
ראו: ע"פ 9262/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 869, 876 (2004).

15. בהתאם להלכה הפסוקה הימנעות מהרשעה של נאשם אשר נקבע כי ביצע עבירה היא חריג שיופעל רק בנסיבות: "מיוחדות, חריגות ויוצאות-דופן ביותר..." וכאשר: "...אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה..." [ר"ע 432/85 גדעון רומנו נ' מדינת ישראל (21/8/1985); ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (3) 337 (1997); ע"פ 57160-01-14 מדינת ישראל נ' חדוות הורים בע"מ ואח' (8.11.14)].
16. נטל השכנוע בבקשה להימנע מהרשעה מוטל על הנאשם. עליו להראות כי ראוי לחרוג מהכלל בעניינו וכי שיקולי השיקום האינדיבידואליים גוברים במידה רבה על שיקולי האינטרס הציבורי.

ראו: ע"פ 5985/13 הראל אבן נ' מדינת ישראל (2.4.14).

17. השיקולים שיש לשקול בבקשה לביטול הרשעה פורטו בהרחבה בע"פ (ארצי) 57160-01-14 מדינת ישראל - חדוות הורים בע"מ (8.2.14), כדלקמן:

"הסמכות לבטל הרשעה מופעלת על ידי בתי המשפט במשורה, תוך שמירת נקודת המוצא כי אדם אשר הוכחה אשמתו בהליך פלילי - יש להרשיעו בדיון. ההרשעה מהווה פועל יוצא מהפרת הנורמה הפלילית ומסייעת למיצוי ההליך הפלילי ותכליותיו. יישום נקודה המוצא מאפשר הליך אכיפת חוק תקין ושוויוני. בנוסף, הקפדה על עצם ההרשעה נדרשת לצורך העברת המסר ההרתעתי הרצוי... משכך, הסמכות להורות על ביטול הרשעה אמורה להיות מופעלת במקרים חריגים בלבד, בהם מתקיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת (ר"ע 432/85 רומנו נ. מדינת ישראל, מיום 21.8.85; להלן - עניין רומנו; ע"פ 2083/96 כתב נ. מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997); להלן - עניין כתב; ע"פ 9893/06 לאופר נ. מדינת ישראל, מיום 31.12.07; עניין קליין). נסיבות יוצאות דופן כאמור עשויות להיות נסיבות בהן "אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדיון לבין חומרתה של העבירה" (עניין רומנו; ע"פ 3301/06 ביטי נ. מדינת ישראל, מיום 31.10.06), היינו נסיבות בהן עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת הפגיעה של הרשעה פלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין התועלת שתצמח לחברה ולאינטרס הציבורי מקיומה של הרשעה" (עניין קליין). על פי ההלכה הפסוקה, קיימים שני תנאים מצטברים להימנעות מהרשעה - האחד, כי ההרשעה פוגעת פגיעה חמורה בשיקום הנאשם; השני, כי סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על הרשעה, מלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים (עניין כתב). נדרש לפיכך איזון עדין, בין האינטרסים הציבוריים הרלוונטיים וביניהם הצורך בהרתעת הרבים, הוקעה חברתית ואכיפה שוויונית, לבין הנזק הצפוי לנאשם הספציפי כתוצאה מעצם ההרשעה" (ע"פ 6291-05-10 א. כפיר אחזקות בע"מ - מדינת ישראל, מיום 31.1.12; כן ראו את ע"פ 50155-08-10 חברת השמירה בע"מ - מדינת ישראל, מיום 6.11.12; ע"פ 31808-03-13 מדינת ישראל - י.ג. פרץ בע"מ, מיום 5.2.14)

18. בעניינו, לאחר שקילת טענות הצדדים לא מצאתי כי בנסיבות הוכח כי יש לחייב את המאשימה לחזור בה מסעיפי כתב האישום. אף אם לכתחילה ייתכן כי המאשימה לא הייתה בוחרת לפתוח בהליך פלילי לו היו מונחות לפיה הראיות כולן לפני שנים, בשלב זה של ההליך עומד לה שיקול דעת עצמאי בבחירתה לעמוד על טענותיה.

19. עם זאת, ומבלי להקל ראש בחומרת העבירה בהן הורשע הנאשם, מתקיימות נסיבות חריגות והצדק מחייב לבטל את הרשעתו. ואפרט.

20. מדובר במקרה יוצא דופן וחריג שאינו מקביל להליכים אחרים שמנהלת המאשימה. בהכרעת הדיון בתיק נקבע במפורש, במסגרת הדיון ביסוד הנפשי שיש לייחס לנאשם ביחס לעבירות בהן הורשע, כי לו היה הנאשם מוכיח טענותיו ולפיהן הוצגו לפניו אישורי עבודה לתקופות נוספות "ייתכן שהיה מקום לתהות האם אכן התקיים בעניינו היסוד הנפשי הנדרש בדבר מודעות לביצוע העבירה". הנאשם אכן הציג אישורים נוספים, אשר המאשימה אינה מתנגדת שיתקבלו לתיק, ומשכך מתעורר ספק של ממש, ספק סביר, אם אכן מתקיים בנאשם היסוד הנפשי הנדרש להרשעתו.

21. לכך נוסיף את נסיבותיו האישיות של הנאשם המפורטות גם בתסקיר מטעם שירות המבחן. הנאשם כבן 60. מדובר בעבירה ראשונה ובודדה של הנאשם. אין חולק כי הנאשם הוא אדם נורמטיבי, עובד ותומך במשפחתו. העבירה בה הורשע היא מעידה חד פעמית העלולה לגזור מכאן ולהבא את כל מהלך חייו העתידי.

22. ההליכים בתיק זה נמשכים שנים ארוכות, כשש שנים במהלכן נאלץ הנאשם לחיות תחת חרב האיום בהרשעה פלילית. עצם ניהול ההליך הפלילי מהווה אף הוא גורם מרתיע וענישה בפני עצמו. בהתאם לטיעונים ולמסמכים הרבים שהציג הנאשם, במהלך שנים אלה פקדו אותו אירועים קשים. אחיו נפטר, אמו חלתה קשות ונפטרה ואשתו חולה במחלות קשות ונזקקה לאשפוזים, לטיפולים רפואיים חוזרים ולסיעוד.

23. כפי שמתקף גם מתסקיר שירות המבחן הרשעתו של הנאשם עלולה לפגוע באופן קשה בפרנסתו בעתיד, ובאפשרות להתמודד במכרזים ציבוריים.

24. לאור כל האמור, בנסיבות יוצאות הדופן מחייב הצדק לבטל את הרשעת הנאשם ולאמץ את המלצת שירות המבחן, כך שהנאשם יבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 140 שעות במסגרת המוזיאון הלוחם היהודי במלחמת העולם השנייה בפיקוח שירות המבחן למבוגרים.

כמו כן יחתום הנאשם על התחייבות להימנע מביצוע עבירות לפי חוק עובדים זרים למשך 3 שנים מיום מתן פסק הדין ולא, יוטל עליו הקנס המרבי לפי חוק. בכך יישמר האינטרס הציבורי ותימנע פגיעה מוגזמת וקשה בנאשם.

25. הנאשם יפנה למזכירות בית הדין תוך 14 יום להסדרת חתימתו על התחייבות להימנע מעבירה על חוק עובדים זרים כאמור, וכן יפנה תוך 14 יום לשירות המבחן למבוגרים להסדרת פרטי השירות לתועלת הציבור. ניתן היום, כ"ט תמוז תשפ"ד, (04 אוגוסט 2024), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.